

Bier, dolmen en boogschieten

In het familiearchief van de meeste genealogen zitten wel oude portretfoto's van vóór de Eerste Wereldoorlog. Soms zijn er amateurfoto's bij, maar meestal zijn ze genomen door een professionele fotograaf. In de 19de eeuw gaat het dan over het carte-de-visiteformaat (ca. 1860-1914) of zijn grotere variant de kabinetkaart (ca. 1866-1914). Vanaf het begin van de 20ste eeuw komen postkaart- en andere formaten op. In deze rubriek analyseer en dateer ik telkens één of meer oude foto's. Gaandeweg ontdekt u tips om met uw eigen foto's aan de slag te gaan.

Peter Eyckerman

FV-lid Paul Vandenbulcke stuurde deze geanimeerde foto in: vijf mannen zitten en staan op en rond een soort stenen paddenstoel. Een van de mannen zit op een vat "Munich de Renaix 1899". Daarmee hebben we meteen een indicatie voor de datering.

Er is ook een tweede foto genomen bij deze gelegenheid, die meet ± 12 x 16,5 cm. Dat is een afdruk van een standaard 13 x 18 negatief. Ofwel had de fotograaf een tweede kleinere camera mee, ofwel een adapter voor kleinere platen in de grote camera.

Of misschien was het wel een andere fotograaf? De foto's zijn op een identiek versierd karton gekleefd, dus hoogstwaarschijnlijk was het wel dezelfde fotograaf.

Foto 16x22 cm (familiecollectie Paul Vandenbulcke)

De foto is gekleefd op een groter karton van 26,6 op 32,6 cm. De fotoafdruk meet ± 16 x 22 cm. Dat betekent dat het een bijgesneden afdruk is van een standaard 18 x 24 negatief. Dus genomen met een relatief grote houten camera, waarschijnlijk door een professionele fotograaf.

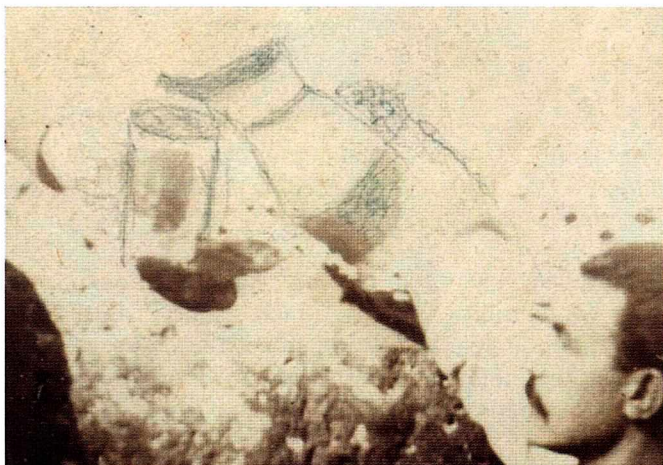

Foto 12x16,5 cm (familiecollectie Paul Vandenbulcke)

De tweede foto toont dezelfde mannen, plus een extra nieuwsgierige man in de achtergrond die wellicht niet tot het gezelschap behoort.

Beide foto's zijn daglichtafdrukken, dat zien we aan de kleur, de krassen, de onzichtbaarheid van papiervezels. Dat soort afdrukken was standaard in deze periode.

Er zijn enkele leuke retouches te zien. In het overbelichte deel is een glas en bierkan getekend, en elders is er een schuimkraag toegevoegd aan het bier.

Details: retouche bierkan en schuimkraag.

Wat zien we?

We zien vijf mannen een glas bier heffen bij een soort stenen paddenstoel tussen bomen en struiken. Wellicht in een bos of park. Vier mannen hebben een handboog en één heeft een kan bier en een schort, laten we hem de brouwer noemen. De boogschutters dragen een bloem of iets wat daarop lijkt in de revers.

Het opvallendste is de ton met "Munich de Renaix 1899". Munich is de naam van een donkere mout, gebruikt voor amber bieren, ales, bruine bieren en stout.¹

1 Munich Mout, Belgomalt: <https://belgomalt.be/product/munich-malt/?lang=nl>.

Het bier op de foto is inderdaad donker. Er bestond een "Central's Munich" bier in Ieper.²

In de Annalen van de Geschied- en oudheidkundige kring van Ronse verscheen een artikel over de brouwerijen van Ronse.³ Een "Munich de Renaix" vond ik er niet in. Er worden niet zoveel biernamen vermeld en we kennen ook de naam van de brouwer niet. Maar het kan zeker bestaan hebben.

Waar is dit?

Er zijn twee verwijzingen naar een plaats: Renaix (Ronse) op het tonnetje op de foto, en Ieper via de familiegeschiedenis.

Ik probeerde eerst "omgekeerd beeldzoeken" (*reverse image search*) door de foto te uploaden naar Google Afbeeldingen, maar dat gaf niets bruikbaars, ook Google Lens (via de Google Foto's app) gaf geen resultaat. De "paddenstoel" is eigenlijk niet erg duidelijk te zien op de foto's. Misschien staat hij nu in een heel andere omgeving dan vroeger, of bestaat hij niet meer.

De volgende stap was zoeken op trefwoorden in Google Afbeeldingen via de zogenaamde "parelgroei"-methode. Die methode is heel geschikt om te beginnen zoeken als je nog geen idee hebt van de juiste trefwoorden om te vinden wat je zoekt. Je begint te zoeken op trefwoorden die je kent, in de resultaten zoek je naar ideeën voor betere trefwoorden, waar je dan weer op zoekt, en zo groeit je kennisparel. Het is een kwestie van uitproberen en niet te snel opgeven.

Ik begon met wat ik zag en wist en dit is letterlijk wat ik deed in Google Afbeeldingen:

- paddenstoel steen Ieper
- paddenstoel steen Ronse
- grote steen Ronse
- monument steen paddenstoel
- monument steen paddenstoel West-Vlaanderen
- monument paddenstoel Ieper

Genoeg paddenstoelen, dat leverde niets op. Maar bij *grote steen Ronse* was er een referentie naar een hunebed. Een prehistorisch monument, dat zou kunnen, dus we proberen:

- monument prehistorisch Ieper

Zonder succes, maar één van de resultaten was "Een fietstocht langs monumenten uit de eerste Wereldoorlog in België"⁴. De preview in Google Afbeeldingen

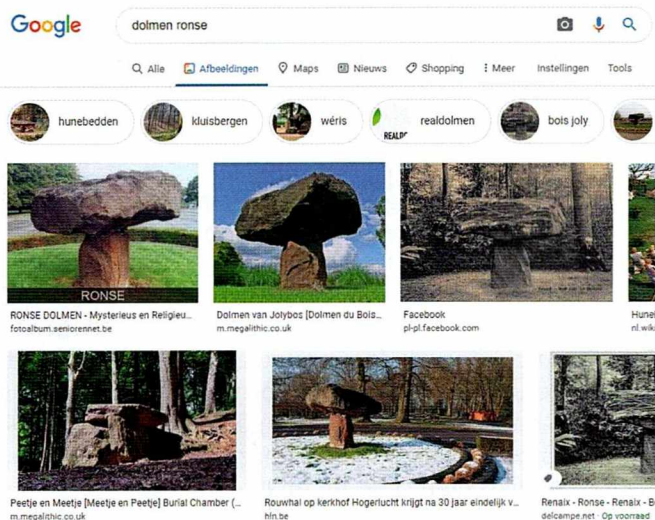
2 Etiketten Ieperse brouwerijen: <https://www.jacquestrifin.be/eti-qanciennes/eti-qanciennes-flandoc/planchetiquettes-flandoc/ieper-centrale.php>.

3 J. FOURNEAU, Over Bier en de brouwerijen van Ronse, in *Annalen van de Geschied- en oudheidkundige kring van Ronse en het Tenelement van Inder*. LXXVIII – 2019. pp. 291-339.

4 <https://www.hunebednieuwscafe.nl/2018/08/een-fietstocht-langs-monumenten-uit-de-eerste-wereld-oorlog-in-belgie/>.

toont een hunebed. In het artikel staat dat er in Boezinge een begraafplaats van Bretoense soldaten is met een dolmen. Dat bracht me op het idee om op *dolmen* te zoeken:

- Dolmen Ronse

Succesvol zoekresultaat met de correcte trefwoorden.

En daar was de stenen paddenstoel! Hij staat in het Jolybos in Ronse, nu het kerkhof Hogerlucht. De parelgroei-methode bracht mij waar ik moest zijn.

Nu kon ik gericht zoeken en de vondst bevestigen. De geschiedenis van Hogerlucht is te vinden op de Inventaris Onroerend Erfgoed.⁵ Via Delcampe (zoeken op 'dolmen renaix') vond ik verschillende postkaarten van begin 1900.

Er zijn oude postkaarten uit ongeveer dezelfde hoek genomen die de identificatie bevestigen. Het is één van de kunstmatige druidische ornamenten die de archeoloog Edouard Joly (1812-1887) rond midden 19de eeuw in het bos liet oprichten. Je vindt postkaarten met mensen die rond de dolmen staan, het was duidelijk een toeristische trekpleister.

Wie zijn het?

De foto zit in een map met documenten en foto's van de familie De Geest en aanverwanten, de kant van de grootmoeder. Als mogelijk vergelijkingspunt is er een communiefoto uit 1900 met de hele familie De Geest.

Jammer genoeg is er geen enkele persoon die trekken vertoont van de mannen op onze foto. De familie heeft wel een link met Ronse. Enkele jaren later, in 1915, huwde de communicant op de groepsfoto, Joseph De Geest, in Ronse met Théodora Vandendaele. Haar vader Théodore was een bekende industrieel in Ronse.

Groepsfoto ter gelegenheid van een communiefest, leper 25-06-1900, met geïdentificeerde mannen. (familiecollectie Paul Vandembulcke)

Joseph De Geest is de broer van de grootmoeder van de heer Vandembulcke. Op deze manier zijn er foto's van de Vandendaele's, en uit Ronse, in de familie geraakt. Bijvoorbeeld een aantal foto's waar Theodore Vandendaele op staat.

Theodore Vandendaele, jaren '20. (familiecollectie Paul Vandembulcke)

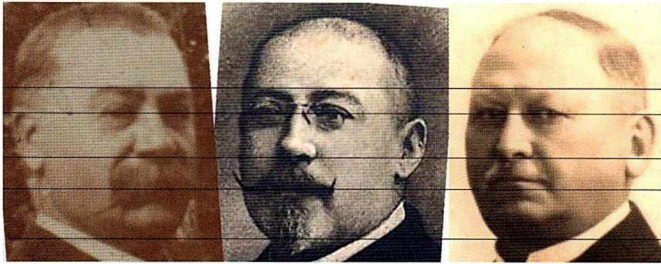
We vinden bij de boogschutters helaas niemand terug die op Theodore Vandendaele lijkt.

Bidprentjes

In de familiecollectie zitten ook een aantal bidprentjes met foto. Dat is altijd een hele goede referentie voor portretten, want ze zijn met zekerheid geïdentificeerd.

5 <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/4823>.

Er was geen enkele man op de bidprentjes die ook maar leek op de mannen op onze foto, behalve mogelijk twee mannen met ronde gezichten.

Op basis van de gezichtsverhoudingen, valt de rechte man meteen af, zijn mond staat te hoog en zijn kin is te kort.

De man in het midden is wel een mogelijke kandidaat, de gezichtsverhoudingen lijken te kloppen. Het is Jules De Cock, geboren in 1855 in Avelgem en overleden in 1912 in Berchem (Kluisbergen), niet ver van Ronse. Waarschijnlijk een vriend van de familie. Hij was 44 jaar in 1899. Dat is mogelijk, vergeleken met de leeftijd van de man op onze foto.

Maar ik ben niet helemaal overtuigd. De verhoudingen zeggen niet alles. De groeven tussen neus en mondhoeken ontbreken bij De Cock. Hij draagt een bril. Baarden en snorren verhullen veel, maar de kin van De Cock lijkt toch een stukje langer dan die van onze man. De stijl van snor dateert van ca. 1900-1910, in de jaren 1890 waren die opgekrulde punten nog niet in de mode. Die bidprentfoto zou dus later genomen zijn, maar De Cock ziet er jonger uit dan onze man. Het is dus niet De Cock.

Waarom?

De foto's bij de paddenstoel zijn duidelijk geposeerd voor een bepaalde gelegenheid. Waarom hebben ze hun boog bij zich? Dat kan bijna alleen maar omdat er vlak bij een wedstrijd, een training of iets dergelijks was. Waarom het vat bier, de bierglazen en de brouwer? Dat lijkt op een feestelijke gelegenheid te wijzen. Een schutterswedstrijd? Eventueel in het kader van grotere feestelijkheden?

Volgens het stadsarchief van Ronse⁶ was het niet ongebruikelijk dat verenigingen/families uit Ronse voor een picknick of andere activiteit naar het Bois Joly trokken. Ze kunnen daar geweest zijn voor een verenigingsactiviteit.

Ik probeerde nog om in gedigitaliseerde kranten (BelgicaPress.be en HistorischeKranten.be) iets te vinden over een handboogschutterswedstrijd in Ronse in 1899-1900, maar zonder succes. Het stadsarchief van Ronse heeft archieven van de Sint-Sebastiaansgilde en de Sint-Martinusgilde. Het zou interessant zijn om

die te gaan bekijken, om naar foto's te zoeken en om na te gaan of er een activiteit was in het Bois Joly in 1899-1900.

Het MUST in Ronse bezit een groepsfoto van de Sint-Sebastiaansgilde van Ronse, uit 1900-1905 (volgens activiteitsdata van fotograaf Colbert in de databank van het FoMu), die een toast uitbrengen.⁷ Ze dragen ook iets in hun revers, een bloem? Maar ik herken geen leden op onze foto's.

We hebben gevonden waar de foto genomen is en we hebben een idee waarom ze daar waren. We hebben een aantal mensen kunnen uitsluiten, maar we weten nog niet wie het zijn. Deze zaak blijft voorlopig onopgelost, maar er is hoop want er liggen nog onderzoekspistes open voor mijnheer Vandenbulcke.

Als je zelf een oude familiefoto bezit die in aanmerking komt om besproken te worden in deze rubriek dan kan je een scan van voor- en achterzijde sturen naar de redactie (redactie@familiekunde-vlaanderen.be), vermeld de nauwkeurige afmetingen en de dikte van het karton. Vertel er ook bij wat je al dan niet weet over de foto en eventueel de context zoals een foto van de volledige albumpagina.

<http://spoorzoeker.petereyckerman.be>

⁶ Pieter-Jan LACHAERT, stadsarchief Ronse, via email 01-06-2021.

⁷ Erfgoedbank Vlaamse Ardennen: <https://eva.mediahaven.com/zoek/op/Sint-Sebastiaansgilde/R00735.jpg>.